

05-04-2025

zoom Søg

Download PDF

Dansk skolevæsen i Sydslesvig står over for sin største udfordring nogensinde

Den danske mindretalsskole i Sydslesvig er under pres – ikke kun økonomisk, men også i forhold til selve undervisningen.

De danske mindretalsskoler i Sydslesvig kæmper med mange udfordringer for tiden. Arkivfoto: Martin Ziemer

 oplæsning

Fredag d. 4. april 2025, kl. 12.17

Kronik

Af Henry Bohm

I over 30 år har jeg haft den glæde at undervise på danske mindretalsskoler i Sydslesvig. Det er ikke blot en skole, men også bærer af dansk kultur og identitet. Men i min optik er der på flere fronter sket et skred på den måde, vi driver skole på. Vi taler ikke længere om lærere, men om voksne. Vi taler ikke længere om klasserumsledelse, men om trivselsarbejde. Værst af alt føles det som om skolens formålsparagraf ikke længere er omdrejningspunkt i skolens hverdag, men er skiftet ud med et fælles børnesyn.

Netop implementeringen af et fælles børnesyn har mange steder haft en nærmest katastrofal indvirkning på lærernes selvforståelse og deres mulighed for at udføre deres job. Lærernes job har nemlig altid handlet om lærer-elev-fag relationen. Vi har kigget ud i verden og gjort eleverne »livs- og verdensduelige«. Gennem fagene har vi dannet og uddannet eleverne til en verden med rettigheder, pligter, medansvar, ligeværd og demokrati. Vi har sat retning gennem fagene og vores formålsparagraffer. Ikke gennem et børnesyn.

Det ressourceorienterede børnesyn har for alvor vundet indpas i vores skolesystem. Vi skal tage udgangspunkt i barnets styrker, arbejde med positiv psykologi og anerkende elevens perspektiv. Alt sammen lyder fornuftigt, men i praksis har det ført til en skolekultur, hvor elevernes trivsel og velbefindende ofte vejer tungere end faglige krav og dannelse. Dertil oplever vi flere udfordringer:

Sprogbarrieren

På en dansk mindretalsskole spiller sprog og kultur en afgørende rolle. Men flere og flere elever og forældre har svært ved at tilegne sig det danske sprog, hvilket fører til faglige udfordringer og skaber mistillid mellem forældrene og skolesystemet. Når sprogbarrieren vokser, bliver det sværere at engagere eleverne i undervisningen og opbygge en stærkdansk identitet. Forældrene, der måske selv kæmper med det danske sprog, kan opleve frustration og en følelse af afstand til skolen. I stedet for at opleve skolen som en støtte og et fællesskab, vokser usikkerheden og mistroen til, om undervisningen faktisk ruster deres børn til fremtiden.

Ultraheterogene klasser

Samtidig har den stadig mere heterogene classesammensætning gjort undervisningen til en stor udfordring. Mange klasser består af en blanding af udfordrede elever, elever med diagnoser og elever, der har haft mange vikartimer uden kontinuitet i undervisningen. Dette betyder, at lærerne helst ikke vil være vikar i for dem fremmede klasser, hvor der er en helt anderledes undervisningskultur og individuelle regler. En sådan vikartime bliver en risikofyldt opgave for læreren, hvor overblikket hurtigt kan gå tabt, og timen ender i kaos. Frygten for at miste kontrollen gør, at lærerne ofte oplever en voldsom stressbelastning, når de pålægges vikartimer i klasser, hvor de ikke kender eleverne eller de pædagogiske rammer.

Digitalisering

Brugen af digitale undervisningsmaterialer og uhæmmet adgang til de sociale medier hjemme har forstærket elevernes mistrivsel. Eleverne er mindre opmærksomme, har sværere ved at fordybe sig i undervisningen og er mindre empatiske i deres interaktioner. Det rå og brutale sprog, vi oplever i klasseværelserne og pauserne, afspejler en digitalkultur, hvor tonen er blevet hårdere, og hvor den personlige samtale er nedprioriteret til fordel for skærm-baseret kommunikation. Den menneskelige kontakt og nærværet i undervisningen er blevet svækket, og det påvirker både elevernes sociale færdigheder og deres evne til at engagere sig i skolens fællesskab.

Diagnoser

Samtidig oplever lærerne, at flere og flere elever får diagnoser. PPR (Pædagogisk Psykologisk Rådgivning) er blevet oprustet med flere medarbejdere, mere testning og øget bureaukratisering, hvilket ofte fører til krav om en superindividualiseret undervisningstilrettelæggelse og juridiske krav om f.eks. mere arbejdstid, brug af digitale hjælpemidler, større skrift i opgavesættet, særlige siddepladser eller anden bedømmelsesform ved prøver og eksamen. Lærerne forventes at imødekomme vidt forskellige behov inden for den samme klasse, hvilket skaber en næsten umulig arbejdsopgave. I stedet for at kunne fokusere på klassefællesskabet og den faglige progression bliver lærerne tvunget til at navigere i komplekse individuelle hensyn, som trækker energien væk fra undervisningens kerneopgave.

Når man som lærer går til sin ledelse, magtesløs, frustreret og for længst har nået sit metodeloft, risikerer man at blive mødt af det ressourceorienterede børnesyn og sætningen: »Vi er her for børnenes skyld« eller »Alle børn gør det, så godt de kan«. Pludselig vendes udfordringerne fra klasselokalet mod læreren selv, og man kan gå fra sådanne møder med en følelse af, at man ikke har gjort det godt nok. At man ikke er god nok til at se barnets ressourcer. At man kun ser fejl og mangler. At man er for gammel til jobbet.

Selvom det skulle handle om at få hjælp til et barn i mistrivsel eller med faglige udfordringer, går man nu derfra med følelsen af at ens faglighed bliver negligeret. Den skam og skyld kan ingen lærere i længden bære på sine skuldre. Værnet bliver magtesløshed, opgiveness og ligegyldighed. Det er katastrofalt. Det betyder mindre nærværende og engagerede lærere. Lærere der er bange for at begå fejl, som undgår konflikter, og som undgår at stille krav.

Fællesskabet lider, det samme gælder det faglige engagement og mistrivsel øges. Den konstante magtesløshed og presset fra de mange udfordringer har alvorlige konsekvenser for lærernes trivsel. Følelsen af ikke at slå til skaber stress og sygdom. Mange lærere oplever et stigende antal sygedage, udmattelse og i værste fald burnouts. For nogle bliver presset så stort, at de vælger helt at forlade faget. Dette forværrer den allerede kritiske lærermangel og skaber en ond cirkel, hvor de tilbageværende lærere må dække endnu flere opgaver, hvilket kun øger belastningen yderligere og skaber et betændt arbejdsmiljø. Når erfarne lærere forlader skolen i frustration, går vigtig viden og stabilitet tabt, hvilket rammer både elevernes læring og skolens samlede kvalitet.

Nedskæringer

Som om disse udfordringer ikke var nok, har Skoleforeningens nye nedskæringer og det ofte erratiske og modsigende offentlighedsarbejde forværret situationen yderligere. I stedet for at fokusere på de pædagogiske og kulturelle udfordringer, som mindretalsskolerne står overfor, bliver opmærksomheden nu rettet mod lærernes for høje lønninger, for mange sygedage, besparelser og nedskæringer. Ressourcerne bliver færre, undervisningstilbuddene forringes, og lærernes arbejdsvilkår bliver mere presset.

Dette gør det endnu sværere at opretholde en høj faglig standard og sikre en stærk dansk kulturformidling. Når økonomiske hensyn vejer tungere end den pædagogiske kerneopgave, svækkes skolernes evne til at varetage deres unikke rolle i Sydslesvig.

Det er på tide at genfinde balancen. Dansk skolevæsen i Sydslesvig (måske ikke kun her) står overfor sine største udfordringer nogensinde, og det drejer sig slet ikke kun om økonomi, men kernen i det pædagogiske arbejde. Selvfølgelig skal vi møde børnene med respekt og forståelse, men vi skal også turde fastholde skolens kerneopgave. Vi skal turde være lærere, ikke blot »voksne«. Vi skal turde stille krav og insistere på, at skolen ikke kun handler om trivsel, men også om læring. Det er vores ansvar – over for eleverne, forældrene og det danske mindretal.

Henry Bohm er lærer på Læk Danske Skole og aktivt for SSW i Bredsted, hvor han er borgerforstander.

el om rådhuset: Tina Haltermann (CDU's kandidat) og Markus Gieppner (»Die Insulaner«) kæmper om at blive Silds næste borgmester. Foto: Lea Albert, dpa

Finalerunde om Silds borgmesterpost

øndag den 6. april afgøres det, hvem der fremover skal sidde i borgmesterstolen i Vesterlands rådhus. I første valgrunde er en kvinde og en mand tilbage i opløbet om posten som borgmester på Sild.

BORGMESTERVALG

sterland. Valget af en ny rgmester for Sild går nu f i sidste runde. Søndag n 6. april står valget mellem den 46-årige Tina Haltermann, partiuafhængig, men sttet af CDU, og den 59-årige Markus Gieppner fra »Die Insulaner«. De to kandidater er de bedst placerede i første valgrunde den 16. marts, og seks personer stillede

op. Haltermann, som har boet på Sild i 20 år og arbejder som ledende embedsmand i administrationen, fik 38,4 procent af stemmerne. Gieppner, der er født på øen og arbejder som softwareudvikler, fik 23,5 procent.

Valgkampen har stået på i cirka seks uger. I første runde var valgdeltagelsen på 48,6 procent. I alt 12.107 borgere i kommunen er stemmeberettigede, oplyser en talsmand. Indtil den 1. april 2025 havde 2.727 personer søgt om at få

tilsendt brevstemmemateriale.

Fuldtidsborgmester uden politisk mandat

Det er i øvrigt ikke første gang, Sild skal ud i en anden valgrunde. Ved valget i marts 2021 stod den daværende borgmester, Nikolas Häckel, over for CDU's Clemens Rabab. Häckel blev dengang genvalgt med 68,4 procent af stemmerne.

- Det har været en følelsesmæssig rutsjebanetur. Jo

mere jeg har engageret mig i valgkampen, jo mere har jeg ønsket at få posten, siger Tina Haltermann.

Markus Gieppner ser også frem til afgørelsen. - Vi er meget forskellige - men måske kan mit kandidatur bryde CDU's dominans på Sild, siger han.

Den nye borgmester får ikke et politisk mandat, men skal fungere som øverste administrative leder. Ifølge kommunen kan vedkommende tidligst tiltræde 1. maj

og vælges for en periode på seks år.

Eks-borgmester afsat - og kort efter død

I månederne op til valget var der uro og strid om posten som øverste chef i kommunen på Tysklands største ø i Vesterhavet. Den tidligere borgmester, Nikolas Häckel (partiuafhængig), blev i efteråret 2024 afsat før tid. Få uger senere døde han i slutningen af oktober 2024 under stadig uafklarede omstændigheder

RESUMÉE

Am Sonntag (6. April) entscheiden die Wählerinnen und Wähler auf Sylt in einer Stichwahl, wer neuer Bürgermeister wird. Zur Wahl stehen Tina Haltermann, parteilos, mit CDU-Unterstützung, und Markus Gieppner von der Liste »Die Insulaner«. Der frühere Amtsinhaber Nikolas Häckel war 2024 abgewählt worden und starb kurz darauf. Der neue Bürgermeister wird für sechs Jahre gewählt und leitet die Verwaltung.

i Hamburg. Nikolas Häckel havde ledet administrationen på Sild siden 2015. Efter hans død, som indtraf i en alder af 50 år, efterforsker anklagemyndigheden i Hamburg en mand for mulig forsettelse.

Zukunftspreis Landwirtschaft sucht die besten Ideen

Et 2018 gibt es den Dialogprozess »Zukunft der Landwirtschaft« im Norden. Zum Abschluss wird ein Preis ins Leben gerufen. Gesucht: Lösungen für die kommenden Herausforderungen.

ZUKUNFT

ndsborg. Zum Abschluss s mehrjährigen Dialogprozesses »Zukunft der Landwirtschaft in Schleswig-Holstein« hat die Landesregierung einen Preis aus, mit dem Lösungen für die Agrarbranche ausgezeichnet werden sollen. Es geht um 10.000 Euro für

Ideen, die Mut machen und die Umsetzungen der 24 im Dialogprozess entwickelten Thesen fördern, wie das Agrarministerium mitteilt. Zur Teilnahme aufgerufen sind Betriebe, Vereine, Institutionen sowie Studenten. Die Bewerbungsfrist endet am 31. Oktober 2025.

Zur Abschlussveranstaltung des im Jahr 2018 begonnenen Dialogs in Rendsburg

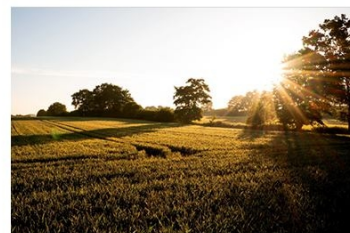
betonte Ministerpräsident Daniel Günther (CDU) die Bedeutung von neuen Konzepten in dem tiefgreifenden Wandel, den die Landwirtschaft in den kommenden Jahrzehnten durchlaufen werde.

»Mit dem Zukunftspreis Landwirtschaft wollen wir die klugen Köpfe in unserem Land würdigen, die durch innovative Ideen und mutige

Konzepte die Zukunft unserer Landwirtschaft aktiv gestalten und auf die drängenden Fragen unserer Zeit Antworten finden«, sagte er.

Der Preis solle ein Ansporn für alle sein, die Zukunft der Landwirtschaft in Schleswig-Holstein zu sichern.

Landwirtschaftsminister Werner Schwarz (CDU) kündigte an, die Gespräche würden auch nach Ende des Dia-

Zum Abschluss des mehrjährigen Dialogprozesses »Zukunft der Landwirtschaft in Schleswig-Holstein« lobt die Landesregierung einen Preis aus, mit dem Lösungen für die Agrarbranche ausgezeichnet werden sollen. Foto: Daniel Bockwoldt, dpa

logprozesses weitergeführt. »Der Weg zu einer akzeptierten und wertgeschätzten Landwirtschaft ist ein fort-

laufender Austausch, den wir auch in Zukunft aktiv gestalten werden.«